

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Windhorst emléke.

(- a.) A világtörténelemnek egyik legnagyobb embere az, akinek emlékszo- brát ma szülővárosában leleplezik.

Ez a testalkatúra kicsiny, de lélekre, szellemi tehetségekre és maradandó alkotásokra annál nagyobb ember többlet tett Németországban a béke helyreállítására, mint egy hadsereg; a katolikus egyház jogainak megvédésében, érdekeinek előmozdításában fáradhatatlanabb volt mint egy missionárius, nagyobb eredményeket vívott ki, mint egy szerzetesrend, vagy akár egy középkori, egyházáért lelkesedő, tevékeny fejedelem.

Egy kis német királyságnak, Hannovernek volt előbb minisztere. Mikor a «vér és vas embere»: Bismarck herczegnek politikája diadalra jutott és ennek a diadalnak a hannoveri királyság áldozatul esett, — Windhorst még egy ideig a trónjától megfosztott király ügyei rendezésének szentelte magát. Csakhamar a porosz és a német birodalmi gyűlés vette igénybe működését. Bismarck nem állott meg a féluton. Attól félt, hogy az új birodalomnak kath. alattvalói ellenségei lesznek az új német egységnek és azért teljes erővel megindította a harcot a katolikusok ellen. Ezt a lelketlen elnyomást, ezt az ádáz küzdelmet elnevezték hangzatos frázissal »kultur-harcz«-nak; mint ha a kulturáért küzdöttek volna, pedig a kulturát pusztították.

A német katolikusok nem voltak elkészülve a küzdelemre. Tűrték, szenvedtek, akár csak az első keresztények a katakombákban. Papjaikat elűzték, még a csendes miséért is megbüntették őket, s helyettük úgy nevezett »állami plébánosok«-at (legtöbbszörre ó-katolikusnak mondott eretnekeket) küldöttek nyakukra. Százakra ment a bebörtönzött papok száma, köztük nem egy püspök, a rajtuk behajtott pénzbirozság pedig milliókra rugott. A német papság megállotta helyét, akár az apostolok s azok utódai a Nérók, Dioc-

letianok és hitehagyott Juliánok idejében.

A világi katolikusok ha nem szenvedtek is annyit, mint papjaik, de méltók voltak hozzájuk. Az állami plébánosokat el nem ismerték semmi áron. Gyermekeiket inkább maguk keresztelték meg, — de az állami paphoz nem vitték. Templom helyett egymás házában jöttek össze imádkozni és vigasztalni egymást.

Aki az activ politika terére vitte őket az a férfi volt, akinek emlékét ma leplezik le Meppen városában. Windhorst lett a német katolikusok vezére. Ő alkotta meg a centrumot, a német katolikusok pártját, mely ma a leghatalmasabb a birodalmi gyűlésen, diktál az egésznek. Ő szervezte a kath. nagy gyűléseket, az egész kath. mozgalomnak középpontját, éltető lelkét. Ki tudná elsorolni mind, amit ő tett, amit ő alkotott?

Windhorst megérte a »kulturharcz« végét: győzelemre vezette seregét. A német katolikusok pedig rajongó tisztelettel vették körül míg élt, fájdalmas részvétellel álltak koporsójánál, hálás szívbe zárták emlékét.

Windhorst nem volt a külsőségek embere. Mikor jubileumát tartotta akkor is félrevonult az ünnepségek elől és arra kérte híveit, hogy disztrakciót és albumok helyett építsék fel a második hannoveri templomot. Kicsiny szülővárosa: Meppen, szobrot emelt emlékére. Emlékeztesse ez az emlék a német katolikusokat arra, amit Windhorst képviselt: a hithűségre.

Mi pedig tanuljunk német testvéreink példájából.

A kormány és a szentszékek.

A kormány hír szerint intézkedett, hogy a szentszékek az egyházpolitikai reform életbe- léptetésének idejére intézzék el a náluk levő ügyeket. A kormány ezzel a barátságos figyelmeztetéssel, a melynek a háta mögött ott van a fenyegetés is, azt akarja elérni, hogy elintézetlen, s a szentszékeknél megkezdett ügyek a királyi törvényszékekhez át ne tétessenek. Hogy mi történik ebben a kérdésben, az ma egészen

bizonytalan. Valószínű, hogy a püspöki kar konferenciája e kérdést is felöleli s bizonyos, hogy akkor együttes eljárást állapítanak meg. Azután pedig az egyházpolitikai törvények október 1-én lépnek életbe, azok alapján semmi olyan intézkedést nem tehet a kormány, a mely az életbeléptetési határidő előtt a szentszékeket kötelezze. Addig még csak egy házassági kihirdetést sem lehet az egyháztól okkupálni, annál kevésbé a szentszékek belső ügyeibe ingerenciát gyakorolni.

A békés-gyulai kath. főgymnasium ügye.

Még 1890-ben Wenckheim Krisztina grófnő ötvenezer forint alapítványt tett le a nvárad püspök kezeihez, egy B.-Gyulán felállítandó és lehetőleg a Jézus társaság, vagy szükség esetén más szerzetes-rend vezetésére bízandó gymnasium alapja javára.

Rövid idő múlva Wenckheim Antal gróf egy gazdasági telepet engedett át, hatezer forint értékben, a tervbe vett középiskola helyéül. Boldog emlékü Göndöcs Benedek, jól emlékezünk, akkor az ő páratlan idealizmusában azonnal felkarolta az ügyet, érintkezésbe tette magát a hazai tanítórendek kormányzóival, tanácskoztak, gyűléseztek, szóval mindenjel arra mutatott, hogy Békés megye ezen legégetőbb kérdése a b.-gyulai kath. főgymnasium ügye gyors megoldást nyerend.

Azóta öt év telt el — Göndöcs Benedek a kath. tanügy lelkes apostola nincs többé az élők között. — A b.-gyulai kath. gymnasiumról senki sem beszél már ma. Az egész dolog, úgy látszik a többi kath. ügy — autonomia, congrua, kath. egyetem stb. — sorsára jutott, elodáztatott ad graecas calendas:

Pedig az ügy elodáztatlan szükséges voltát azok látják át s érzik igazán, akik a békésme- gyei protestáns gymnasiumokat, — a szarvasi és békési tervbe vett nyolcz osztályu és a csabai négyosztályu — azok szellemét s tanítási methodusát ismerik. A szószoros értelmében felekezeti ezek és egyoldalúak, a hol mint b.-csabán is hitehagyott kath. papok párjával birják a tanszékeket és formálnak karaktert nek, akik hűtlenné lettek esküjükhöz.

És mégis Békés megye összes kath. ifjúsága, kath. és állami középiskolák nem létében, ez iskolákban nyeri kiképeztetését. Montalambert azt mondotta: »akié az iskola, azé a jövő!« A békésme gyei iskolák jelenlegi állapota könnyűvé teszi ránk katolikusokra nézve a jövőt illetőleg a bántó aplikációt. — De ha el is tekintünk a vallási motivumtól, senki sem vá-

dolhat bennünket felekezeti feltékenykedésről, a midőn számarányunknak megfelelőleg Békésmegyében egy kath. főgymnásium felállítását sürgetjük. — Mi katolikusok ugyanis a nem egyesült görögökkel az összlakosságnak 31 százalékát tesszük. S ha összevetjük tanügyi állapotunkat Csongrád megyéjével, mely négy gymnasiumot tart fen, egész világosságában áll előttünk a b.-gyulai gymnasium kérdésének égető volta.

Tagadhatlan, hogy a meglévő adományok még csak a kezdet kezdetét teszik. De alig van talán dolog, hol a szükségesek jobban együtt, vagy könnyebben beszerezhetők volnának, mint épen itt. Honnan vehetjük hát, a mi még hiányzik?

Ott vannak Békésmegye katolikus mánásai: a Wenckheimok, Apponyiak, Almásiak, Csákyak, Bolzák és Wodiánerek, a kik a mint a multban meghozták, úgy a jelenben sem fogják megtagadni áldozatukat a tanügy oltárától. Nagy jelentőséggel bír továbbá ez ügyben jótékony bíboros püspökünk legutóbbi b.-gyulai bérmautja alkalmával tett ama kijelentése, hogy a főgymnásium existenciáját évi subventio nyújtása által véli legkönnyebben biztosíthatni.

Ez évi segély révén elérhető lenne, hogy a gymnasium a nagyváradi püspök fenhatósága alatt álló püspöki jellegű középiskola lenne, a szilágy-somlyóihoz hasonlólag, mely szándékkal ez eddigi alapítványok is tettek, s mint, mely szellemben óhajtjuk mi is egyedül e kérdés megoldását.

Azután Gyula városának is kitűnő érdeke, hogy kebelében, mint megyeszékhelyen gymnasium mielőbb létesüljön, hogy így némileg centralizozza a szomszédos Csaba, mint vasúti csomópont, rohamos fejlődését. Adjon a város főgymnaziumára legalább annyit, a mennyit Békés városa, mint, mely hely. vallásu hatóságú iskolájának főgymnasiumra való kiegészítésére tavaszi közgyűlésén telket és évi huszezer forint járandóságot szavazott meg, a felekezeti jelleg teljes fentartásával. Szorgalmazza Békés-Gyula városa a kormány támogatását ez ügyben, azonban minden lényeges beavatkozás megelőzésével, oly buzgón, mint a hogyan a megye

terve vett második főgymnasiumának ügyét szívén viseli, úgy, hogy annak igazgatójának volt erkölcsi bátorsága a tanintézet prospektusában kijelenteni, hogy «a gymnasiumnak, mint hat. osztályúnak történelme a jelen tanévvel befejezést nyert.»

Lehetne felsőbb engedélyvel országos gyűjtést is elrendelni, sz. Vincze szellemében, s a gyűjtő-íveket azon megjegyzéssel bocsátani szét a szélrőzsa minden irányában, hogy az ügy érdekében a fillérnyi adomány is készséggel fogadtatik.

Szívleljük meg ez ügyet, most a valóságzó folyamán és ne hagyjuk, hogy a dolgok jelen stádiumában, hogy összedugott kezekkel érjen bennünket a jövő tanév. Vegye kezébe Békésmegye két-három lelkes esperese, vagy Gyula város közszeregetben álló, népszerű plébánosa az ügyet, szervezzon a békés-gyulai kath. főgymnasium felállítására a megye kath. társadalmának köréből egy előkészítő bizottságot: kérjen, kopogtasson áldozatkész főpapjaink, a békésmegyei főurak, földbirtokosok, a vagyonos osztály, a magas kormány, a város, a táj: bocsásson ki gyűjtő-íveket az ország minden részébe, eleve biztosítván az adakozókat, hogy az ügy természeténél s fontos voltánál fogva forintot ad, a ki krajezárt ad.

Lehetetlen, hogy Istennek áldása, gyors siker ne koronázza a tiszta szándékot és ügyet.

P-I

Főrangú keresztlő Ischlben.

(Saját tudósítónktól.)

Alig érkezett Ő Eminenciája a váradi bíbornok-püspök a Salekammergut kies középpontjába, Ischlbe, már is szép functóra kérte fel őt Csekonics Endre gróf, a magyar kath. arisztokracia egyik kiváló tagja, arra t. i., hogy unokáját, vejének Széchenyi Pál grófnak elsőszülött gyermekét, megkeresztelje. Kinyerve a linzi püspöknek engedélyt a házi kereszteléshez, megjelent Ő Eminenciája f. hó 13-án déli tizenkét órakor a Csekonics-villában, ahol a kápolnává alakított teremben rendkívül díszes, előkelő közönség várt rá! Ha a hölgyek közül

őzv. Csekonics Jánosné, őzv. Cziráky Jánosné, San Marco, Csekonics Endréné, Széchenyi Pálné grófasszonyokat, Vécsey baronesset Mária Valéria főhercegnő udvarhölgyét, Thurn Taxis hercegasszonyt; az urak közül Paar grófot Ő felsége hadsegédét, Széchenyi Andor, Széchenyi Málmán, Széchenyi Pál, Csekonics Endre grófokat megnevezzük, mindenki előtt világossá lesz, hogy ott igazán a »high life« volt képviselve. Megható jelenet volt, midőn a szépanya őzv. Csekonics Jánosné az ujszülöttet karján az oltár előtt álló bíbornokhoz járult, hogy az ősi kath. család legifjabb hajtsát is az anyaszentegyház isteni erényeket termő szent földjébe ültesse át. Még meghatóbb volt az a remek beszéd, a melynek itt néhány halavány nézéssel szeretnők megörökíteni eszme menetét. A bíboros szónok a testi élet fölött mérhetően magasba álló lelki élet Isten-adta örök szent földtelét fejtegette, a melyet Urunk Jézus Krisztus e csudálatos igékbe foglalt: »Ha ki ujjá nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be a mennyek országába.« Csudálatos, mondhatatlan titkos erő az, melylyel Isten ezen pillanatban, midőn az ember kereszttel, a lelket magához csatolja mindörökké, át meg átjárja, mint a tűz az aranyat, mintegy magához hasonlítja, hogy ne mondjam megisteníti. Ez az erő, a szentség e bélyege rajta marad a lelken, örök, szenvedély, bűn csak gyengítheti, csak homályosíthatja, de végkép el nem törölheti soha: föl föltámad az e ketszhalálból az élet válságos pillanataiban, s az istenlátogatott lélek érzi újra, kinek gyermeke, kinek testvére lőn ama szent szövetségben.

Áttért végül az illetett szónok ama szeretetre, amely a keresztség isteni hatásai között legdicsőbb, amelyet e természetes gyarlóságokkal lepett emberi vonzalommal összetévesztünk nem szabad, mert az égi tűz, amelyet Isten gyújt meg a lélek oltárán, amely távol az érdekek, sympathiák, emberi gyarlóságok esélyeitől olthatatlanul ég bennünk Isten és ember iránt. Így teszi a keresztségben a Szentlélek kegyelme gyarló törékeny szívünket természetfeletti örökké való érzelmek dicső tanyájává, különösen a női lelket, mint azt ez ősi kath.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Fricz.

— A »Tiszántúl« eredeti tárczája. —

Vasárnap van. A kisváros, alig pirkad, már talpon van mindenki. Hanem ez nem áll az összes lakosságra, csak a szorgalmas, józan életű polgárságra. S büszkék lehetünk rájuk, mert egy-két lakost leszámítva, a többi mind jó katolikus.

A jólét és boldogság állandó tanyát ütött a legszegényebb kunyhótól a gazdag, czívis kényelmes lakosztályáig, csak egy nem tetszik a lakosság zömének: a katonaság.

Lehet, még szokatlan előttük a nyegle hadfiak feszes magatartása, vagy tán egyéb ok is lehetett? ... De nézzük csak Fricz hadnagyot.

Ő kegyelme bezzeg, nem igen töri magát a munkával. Úgy megadja magának a kényelmet, mintha valami, princez volna, pedig csak egy lutheránus iskolamester fia, és pedig a hetedik. Tán erre tart sokat? Lehet, hogy kissé babonás, a 7-est szerencsés számnak tartva. Majd meglátjuk a szerencséjét is.

Már 10 óra, s még »János privadinerét« mindig szítja, hogy nem pucolta ki mindenét, s még nincs kifogástalanul felöltöztetve. Végre kérde, hogy van-e valami kifogása öltözékén, mire dehogyan mond, hogy van: még tán szeplős arczát is dicsérte, ha rá idő marad. Egészen katonásan, hoptákh-ba vágja magát, s mintha valami generálisnak jelentene

valami főbejáró dolgot, jelenti akáson, hogy nagyszerűen néz ki.

S akkor rákiált, hogy még ott van, nem meg monda, hogy szaladjon Johann kollegájához, s mondja meg, azonnal megy, s az uton találkozhatnak.

Végre együtt van a két jó pajtás.

— Te Johann, tudod-e mit tegyünk? — szólítja meg testi lelki barátját Fricz.

— No? — veti oda hanyagul Johann.

— Ejnye milyen hadi hangulatban vagy. Ha jól hallám, harangzugás volt valahol. Egész kihall az utoza, tán nincsenek minál a templomban? Te Johann, ne mennék el időtöltésből abba a »pápista« templomba?

Apropós! most jut eszembe, az a kis Hamupipőke.

Nem tudom ismered-e azt a szöszke »Gretchent« azokkal a szép kék szemekkel, s mint fejlődő rózsabimbó oly csábos, vonzerőt gyakorolt rám főképp pihegő, gyönyörűen domborodó kebele ...

— Elég, elég. — szól közbe Johann. — nem tudtam, hogy így rajonghatsz egy nőért. Hisz én téged eddig a nők iránt oly közönyösnek ismertelek.

— Hadd most tapasztalataidat, szólj ismered, vagy nem?

— No hát tegyük fel, hogy igen. Bizonyosan Vágási Emi lesz.

— Várj csak pajtás, úgy jó nekem is, mintha a vele lévő éltesebb nő, Emikémnek szólította volna.

— Ő az, bizonyosan. Az a nő nagynénje, ki sárkányról is jobban védi minden gavallér

ellen. Háttha még a vakbuzgó pápista arját ismered.

— Hát aztán?

— S még azt is megtudná, hogy az a világy egy szeleburdi lutheránus.

— Hadd el, ne aggodjál miattam. De remélem, hogy most velem tartasz? Ugy-e eljössz a templomba?

— Megvallva az igazat, nem a legjobb kedvvel.

Magánosan, vagy mással, szívesebben, de veled? Azért előre kérlek, kissé moderálj magad.

De várj csak egy keveset. Tudod-e, hogy Benik kapitány, mint jó katolikus, rendesen ott van a templomban. Hát tartsd magad ahhoz, hogy ő a te előjáród; nekem nem sok vizet zavar, de még sem szeretném, ha a szerem tengelye összeakadna az övével.

— No látom Johann, valami komolyan kell viselnünk magunkat.

— Már elmondtam, hogy elkísérlek, de ha valami illetlent teszsz ott hagylak.

Mire a két fessgyerek betért a templomba már »áldozat«-ra harangoztak. Tehát akkor, mise közepe volt, vallásunk legremekebb akusa, amidőn az Isten leszáll mennyei székéről kis szolgája egyszerű szavára ... Ámbár Johann is lutheránus volt, de józan belátása készítette arra, hogy a fenséges tényről szeles barátját tartsa vissza. S már-már a himes lepke majdnem kirepült kezei közül, hanem mégis idejekorán oldalba lökte, mire ő is meghúzódott a szentelt víztartónál.

Az orgona halk, sóhajszerű hangja

család annyi kiváló tagján bámulhatta a világ. A mai szent örömhöz Isten áldását kívánva, főpásztori áldását adta a bibornok az újszülött leányka-Mária Karolina Julia Leonára s az egész-egybegyűlt illusztris hallgatóságra.

A bibornok, kinek Weinmayer kanonok, Ischl plébános, és Némethy Gyula dr. lelkiigazgató asszisztáltak, délután három órakor a családi ebédnél is megjelent, ahol ugyanazok voltak jelen, akiket a keresztelestől megneveztünk. Az első toasztot a házigazda Csekonics Endre gróf mondotta a magas keresztelő vendégre, a másodikat maga a bibornok-püspök, melyben az új szülöttet, ennek anyját, nagyanyját és szépanyját, kik mindnyájan jelen voltak, éltette.

A jelen voltak emelkedett hangulatban osztottak el délután öt óra tájban, midőn a bibornok visszahajtatott a Kaiserin Elisabeth Hotelben lévő lakására.

Giulio Lucasproni.

NAPTÁR.

— Julius 16. —

Kedd, Róm. kath. Apost. oszt. Prot. Apost. oszt. Gör. kel. Jézus ut. július 3. Izr. 6. Pinchas.

Nap két 4 óra 7 p., nyug. 7 óra 32 p. Hold kette 10 óra 53 p. nyug. délután.

Július 20. A függetlenségi és 48-as párt nyári mulatsága.

21. A tenkei intelligencia táncmulatsága a város közvetlen közelében fekvő nagy erdőben.

Az 1848—49-es honvédek ellátása.

A hivatalos lap legutóbbi száma közzéteszi a miniszterelnök rendeletét az 1848—49-iki volt honvédek, valamint azok özvegyeinek nyugdíjazása, állandó segélyben részesítése tárgyában kelt rendeletét.

E szerint július 1-étől kezdve a miniszterelnökség kebelében alakított vegyes bizottság által engedélyezendő nyugdíjazások, évnegyvedenkinti segélyezések és temetési járulékok mérve iránt is esorítatlanul fentartja a miniszterelnök az országos honvéd-segélyező egyletnek fennhivatott alapszabályaiban foglalt rendelkezéseket, a következő kiegészítésekkel:

I. Nyugdíjazás.

Nyugdíj-igénnyel bír az, a ki beigazolja:

- hogy 1848—49-ben honvéd volt;
- hogy a 65 évet betöltötte;

c) hogy vagyontalan;

d) hogy oly büntény miatt vádhatározat alatt nem áll, vagy elítélve nem volt, mely miatt az 1885. évi XI. t.-cikk értelmében nyugdíj-igénnyel bírók is ezen igényüket elvesztik.

Nyugdíj-igénnyel bír a 65 éves életkor elérése előtt is az, ki beigazolja, hogy a hádjárat alatt szenvedett sebesülés következtében keresetképtelenné vált, szeme világát elvesztette, avagy egyébként nyomorék.

Az évi nyugdíj-arándóság:

1. ezredes . . .	480 frt
2. alezredes . . .	408 »
3. őrnagy . . .	360 »
4. százados . . .	312 »
5. főhadnagy . . .	276 »
6. hadnagy . . .	252 »
7. őrmester . . .	72 »
8. tizedes . . .	48 »
9. közvitész . . .	36 »

A vagyontalan altisztek és közvitészek, kik szemeik világát elvesztették, és így teljesen keresetképtelenné, az őket megillető nyugdíjon felül napi 5 krnyi pótlékban részesíttetnek.

Az 1848—49. évi honvédek özvegyei közül nyugdíj-igénnyel bírnak azok, a kik beigazolják:

a) hogy vagy 1849. év augusztus hó 31-ik napja vagy ha férje pétervárad kapituláns volt, 1849. év szeptember hó 20-ik napja, vagy ha férje komáromi kapituláns volt, 1849. év október hó 3-ik napja előtt ment férjhez;

b) hogy férjük, mint 1848—49. évi honvéd nyugdíjazva volt;

c) hogy férjét haláláig el nem hagyta;

d) hogy azon esetben, ha elhalt férje nem volt nyugdíjazva, vagyontalan és keresetképtelen;

e) hogy oly büntény miatt bünvádi vizsgálat alatt nem áll, vagy elítélve nem volt, mely miatt az 1885. XI. t.-cikk értelmében nyugdíj-igénnyel bírók is ezen igényüket elvesztik.

A nyugdíjra jogosult tiszti özvegyek a férjeik évi járandóságának fele részét, ellenben az altisztek és közvitészek özvegyei a férjüket megilletett egész járandóságát fogják nyugdíjképpen élvezni.

Az országos honvéd-segélyező egylet fenthivatott alapszabályának 24. §-a alapján eddig folyósított pótlékmény érintetlenül hagyásával a nyugdíjazásra jogos igényű bíró honvédek és azok özvegyei, kik valamely más alaphoz nyugdíjban, vagy bármely más néven nevezhető ellátásban részesülnek, csak annyiban tarthat-

nak igényt nyugdíjra, ha ezen ellátás nem felel meg azon összegnek, mely ezen rendelet szerint őt megilletné.

Ily esetben azonban a nyugdíjösszeg csakis azon különbözetre terjedhet ki, mely az élvezett ellátás és ezen rendelet szerinti honvédyugdíj összege között mutatkozik.

II. Negyedévi állandó segély.

Negyedévi segélyben részesíthetők: orvosok, állatorvosok, élelmezési tisztok, gyógyszerészek és a műszaki csapatoknál beosztott alkalmazottak, kik kétségtelenül beigazolják, hogy az 1848—49-ik évi honvédhadcsapatokhoz voltak beosztva és egyébként is a fentebb körülírt feltételek náluk is fennforognak.

III. Temetési járulék.

Az elhunyt nyugdíjazott 1848/49. évi honvédek özvegyei vagy utódai temetkezési járulékból részesíthetők, ha az elhalás napjától számított 30 nap alatt ezt kérelmezik és beigazolják:

- hogy az elhunytat ők temették el;
- hogy vagyontalanok.

A temetési járulék:

Közvitész és altisztnél . . . 15 frt

Tisztnél . . . 25 frt

Törzstiszteknél . . . 40 forintig terjedhet.

A rendelet további intézkedései a kérvények felszerelésére, a bélyegmentességre, a nyugdíjigény megszűnésére, a nyugdíj és negyedévi segélyösszeg kiutalására s a kérvények benyújtására vonatkozik.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,

Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota, Nagypiac.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* József főherceg és családjának nyaralása. József főherceg és családja a nyári időny alatt sohasem szokott idegen fürdőket felkeresni, hanem többnyire magyarországi birtokain tölti el a nyarat. Most is — mint kis-

a legszentebb tény alatt, s a néha-néha beállott titokzatós esőnd, vegyülve egy-egy elszáraztató sóhajjal a kissé fogékony kedélyre, még ha más vallású is hatást tesz. Johann is, minden nyeglesége mellett valami fölemelőt érzett a jelen alkalommal, s egészen kellemetlenül esett már türelmetlenkedő pajtása guanyos figyelmeztetése:

— Hadnagy ur. tán mereng, jöjjön csak, nézzük meg a kis szentet . . .

— Lassan Fricz, vigyázz egy keveset magadra.

S ekkor felharsant a hívők szívből jövő lelkesült éneke: „Üdvözlégy Oltári Szentség” . . .

Már nem is ment, hanem rohant Fricz, maga után vonva társát, s a nők padjág meg sem állott. Ott a padsor mellett kényelmes terpeszállásban kezdte keresni, a kis Emil mint a pré-dára leselkedő farkas . . .

Már ez a kihívó, feltűnő viselkedési mód is kellemetlenül hatott Johannra, mert látta a körülöttük állók türelmetlen tekintetét.

Egyszerre csak még nyughatatlanabb lesz. Fricz, kezd jobban és jobban, fixírozni, sőt monokliját is nagy hetykén balszemére illesztette, s mintha célját elérte volna, kezd elégtelen köhögni, mintegy ezzel akarván társának tudtára adni, hogy megtalálta. Ezt Johann még tűrte, de midőn feltűnően füléhez hajlik és sugdosni kezd, ez feszélyezni kezdte őt. Hiába nézett feléje feddő tekintettel, ezt barátja nem akarta észrevenni, sőt szelességében tovább megy, kezdett félhalkan társalogni, de már a másik pillanatban azon veszi észre magát, hogy nincs

kihez, mert az rá egy mérges tekintetet vetvén, sarkon fordult, ott hagyta a faképnél. Fricz egyszerre csupa vér lett, s szeme szikrázott. Szeretett volna utána rohanni, sőt — de megdöngölte, hogy miért — és a dacz felébredvén keblében félhalkan dörmögte:

— Még azért is! . . .

Már korábban Vágási Emmi kénytelen-kelletlen észrevette őt, persze, egész megbotránkozással. Ártatlan szívét úgy bántotta az a tudat, hogy itt sínes nyugta; de végre türelme fonala elszakadt, s midőn Fricz barátunk egész kaján élvezettel legettette rajta szemeit, szép szempárját feléje fordítja, egyszerre, mint nyugodt éjjel a felhőtlen égből, lesújtó villama egész megsemmisítően találkozik üldözőjével.

S mintha mindez tervszerűleg így meg lett volna állapítva, a nők padja mellett oszlop-mögül előlép Benik kapitány, s Fricz uramhoz közeledve, kereken kijelenti, hogy távozzék! . . .

Mint a kevély angyal, teljesen megsemmisülve kotródott el.

Csak mikor a templom ajtón kívül volt, akkor érezte azt, a mi őt érte.

— Engem, egy hadnagyot, mint egy kiskolász gyereket kiűzni, mintegy kidobni? . . . No várj csak te pápista, ezt megkeserülöd. De, hah, az a Johann is nem tudott figyelmeztetni, hogy lát bennünket az a . . . De ő nem oka, figyelmeztetett. No hadd el Benik, mert ezt te nem viszed el szárazon. De mivel boszuljam meg magam? Kihívjam? Hisz ő felebb valóm, s így vele meg nem verekedhetem. S ezért, csak ezért talán lemondjak tiszti rangomról? De azzal is mit érnék el? Hisz az a dühös

pápista oly kitűnő lövő, s a kardot oly nagy-szerűen forgatja kezében, hogy az ezredben nines párja.

Tehát ezt így eltűnjem? . . . Olyan nines!! De mibe kezdjek . . .

S itt mélyen gondolkozott, úgy, hogy nem is vette észre, hogy haza érkezett. És mintha szobája, mely sok könnyelmű tettét látta, valamint eszébe juttatott volna, egyszerre csak megáll, kajánul felkaczag, s felkiált: Meg van! Én buta, eddig nem jutott eszembe . . . Ezelőtt 2—3 héttel nem én magam végeztem-e a lefokozás szomorú szertartását azzal a négy lutheránus altiszttel? S mi több, azok is „valami vallási garázdálkodásukért” Benik szigora miatt büntetettek meg. Nem is teketóriázik sokáig, rögtön legénye után kiált, s annak nem ügyel remegő arcára, hanem pontosan megnevezi hirtelen mind a négy, ledegredált vitézt, s megparancsolja, hogy azonnal jöjjenek mind a négyen hozzá. Csak miután legénye eltávozott, akkor vette észre, hogy tán feltűnő lesz 4 ember . . .

Alig egy félóra múlva már előtte volt a négy vitéz, kik eleinte gyanakvólag viselkedtek tisztjukkal szemben. Fricz nem sokáig teketóriázott, hanem egyenesen kirukkolt szándokával. Még ekkor is Tamáskodtak, mit észrevén ő, kezükbe csap, sőt pénzt is vesz elő.

Erre már semmi ellenvetésük sem volt, s egy jó félórát tanácskoztak együtt. Pénzzel markukban, épen vasárnap, alig várták, hogy az ebédnél tul essenek, a kért szabadsággal azonnal felütötték tanyájukat egy lebujsban. Ott akarták poharak tánczolója mellett az est ki-

jenői tudósítónk táviratozza — két hédig tartózkodtak Kis-Jenőn, hol a leggyorsabb, a legvisszavonultabb életet folytatták. A fiatal főhercegi pár mindennap kilovagolt az ágyai, vagy a gyarmati erdőbe, hol József Ágost főherceg őzbakra vadászott. Augusztus főhercegnő azonban az idén nem áldozott e különben kedvelt sportnak. Déli 12 órakor fenséges atyjukkal költöttek el az ebédet, s azután újból kilovagoltak, míg József főherceg a hódai erdőbe ment sétálni, azután pedig birtokaira kocsikázott ki. A magas vendégek a mai napon hagyták el Kis-Jenőt.

*** László főherceg nagykorúsítása.** József főherceg és az ifjú főhercegi pár ma külön vonaton utaztak el kis-jenői birtokukról Kétegyháza, honnan utjokat a gyorsvonaton folytatták Budapest, illetve Alesuth felé. Az elutazás — mint tudósítónk táviratilag jelenti — azért történt ilyen korán, mivel, mint tudósítónknak a legbiztosabb forrásból sikerült megtudnia, Alesuthon folyó hó 16-án, kedden délután László főherceget szükebb körű családi értekezleten nagykorúsítani fogják. Ezen a fontos családi aktuson a szülőkön kívül József Ágost főherceg és Augusztus főhercegnő is jelen lesznek. — László főherceg nagykorúsítása összefüggésben van az udvari körökben szárnyaló hírekkel, melyek az ifjú főherceg eljegyzésével, mi még az ősz folyamán történik meg, szoros összefüggésben vannak. A menyasszony a német uralkodó családból való, — közelebbi tudósítónknak nem sikerült megtudhatni.

*** Egy üdvös intézkedés.** Annyi tétlenség és egyházpolitikai kísérletezés után, úgy látszik néhány üdvös intézkedéssel akarja kiérdemelni a magas kormány a közeljövőben reá váró penziót. Ilyen a milléniumi sz. István szobor. A kereskedelmi minisztérium pedig hogy a föld-népének, főleg azokon a helyeken, hol a munkás mozgalmak tünetei mutatkoztak, az őszi és téli hónapokra munkát adjon, kosár s kocsikas fonó tanfolyamot állított fel. A tanfolyamot először a tanítók hallgatják, kik azután a tanulókat a munkaidő végével ismétlőiskolák útján a néppel közlik. A békésmegyei néptanítók számára Békésen saját tudósítónk értesítése szerint f. hó 12-én nyitotta meg Sztérenyi Fe-

tüzött óráját bevárni. A há! tehát kezdjük észrevenni a jó madarak tervét. Csakhogy:

— Ember tervez, Isten végez!

Hát biz a jó madarak is a savankából jócskán szedve be, csak azon veszik észre magukat, hogy az egymás üstöke van markukban. S a más három azon veszi észre magát, hogy közülük bár egy hiányzik. De még szeszpetelődni kezdenek, mintha álmukban látnák, ott van a patrol. A negyedik pajtásuk értesítette Berik kapitányt, nem hallagatva el Fricz uram parancsát sem. Fricz ur is őrizet alá került.

Majdnem fél év múlt el, miután ügyük eldőlt. Most Fricz ur iparlovag, s a czinkosok egy-egy évi várfogságot fognak kapni szolgálati idejük mellé . . .

Marino.

Apróság.

Meg volt elégedve. Maga állítólag minden vándort kifosztogatott, aki az erdőn keresztül ment, mond a bíró a végtárgyalásnál. Sok vándort esített meg?

— Köszönöm szíves kérdését, felel a vádlott, meg voltam elégedve.

Mióta dadog. Carleton, a híres angol bohózatíró roppantul dadogott, de ez egy cseppet sem rontott a jókedvén. Egy napon azt kérdezi tőle egy hölgy:

— Mondja csak, kedves Carleton, de ne értesse félre a kérdésemet, születése óta dadog ön?

— Oh dehogy, nagyságos asszonyom, csak attól a naptól fogva, hogy beszélni kezdtem, felelt a törhetetlen kedélyű humorista.

remez min. osztálytanácsos e tanfolyamot, melynek 19 hallgatója van, a megye minden részéből. Lakásukról a város, ételmezésükről a kormány gondoskodik 1 frt napidíj nyújtása által. A tanfolyam vezetője Hüllei János székeséhvári ok. tanító.

*** Az aradi légszeszgyár.** Nagy port vert fel a múlt héten a Bukarestben megjelenő Gazetta ama híre, melyben a légszeszgyárakat vásárló francia-belga-társaság üzemeit leplezte. Tudvalevő dolog, hogy ezen társaság a szegedi és aradi légszeszgyárakat is megvette, s ezen vásárlásoknál a hogy csak tudott, úgy vesztegetett. A légszeszgyárakat vásárló francia-belga-társaság igazgatója, Martein — mint aradi tudósítónk írja — Aradra érkezett, hogy a légszeszgyárat átvegye. Városszerte nagy a felháborodás a vesztegető társaság ellen, s valószínű, hogy a légszeszgyár átadása nem fog simán lefolyni.

*** A királynő Bártfán.** Sokan csak azért jönnek Bártfára, — mint levelezőnk írja — hogy a királynét lássák. A Széchenyi-sétányon türelimmel várják, hogy mikor megy arra rendes erdei sétájára a felséges asszony. S a legtöbben a nélkül, hogy a furdót megtekintnék, mindjárt el is utaznak. Boldog boldogtalannak eldicsékszik vele, kinek köszönését a királyné viszonzta. A felséges asszonynak eddig a közönség ellen nem volt kifogása s úgy látszik az ő kívánságára küldték el a két dedektívet is, kit az esetleges csoportosulások megakadályozása végett rendelték ide. Az időjárás változó, tegnap hideg is volt. A felséges asszony fekete köpenygallért visel. Jóságát jellemzi, hogy a mikor esik, kíséretéből senkit sem enged magával menni, jöllehet az új erdei utak kavicsos talaján nines sár. Mikes grófné és a főudvarmester ilyenkor a városba hajtának, melyet nagyon megkedveltek a bártfai spezialitásokkal megrakott kocsin térnek onnan vissza. A királyné ma esendes misét hallgatott a szállóban s kísérete a templomba ment nagy misére. A templomban volt Lukács exminiszter is, ki családostul a Deák-szállóban lakik.

*** Vadászterület bérbeadása.** A csétfai járás főszolgabírója az urbéres lakosság tulajdonát képező vadászati jog bérbeadására következő árveréseket tűzte ki: Nyárszeg július 28. d. e. 9 órakor a község házában, Gyapju július 21-én d. e. 11 órakor a község házában, Bojt és Barakony július 11-én d. e. 10 órakor Barakony község házában.

*** Eletuntság.** Nagyon szívére vette Tóth Julianna cselédleány, hogy gazdája Müller Mayer nem volt hajlandó őt a szolgálatból azonnal elbocsátani — elkeveredett szaladt az istállóba s felkötötte magát a — hónaljánál fogva. A rendnek odaszalajtott éber őre méltó felháborodással látta őt függeni. »Hát te mit csinálsz?« »Felakasztottam magamat.« Nem úgy kell azt te bolond! Próbáltam már úgy is — felelé az elkeveredett kajadon, hogy a nyakamra tettem a kötelet, de úgy nem tudtam — szuszogni!«

*** A méltányos kiegyezésnek** ritka barátságos formáját választották J. J. és D. K. fiatal emberek, kik tegnap együtt átdörbészolt és átkártyázott éjszaka után jutottak csak arra a gondolatra, hogy a költségeket közösen kellene kiegyenlíteni. A gondolatot rögtön követte a tett s kölcsönösen úgy kielégítették, nem a kereszmárost — hanem egymást, hogy a hajnali őrzőjüket alig tudta őket a Bémer-térről illetőségi helyükre — a rendőrséghez vezetni.

*** A 48-as Népkör nyári mulatsága.** A nagyváradi 48-as Népkör nyári mulatsága a kedvezőtlen idő miatt a múlt szombatról elmaradt, és az folyó hó 20-án, azaz szombaton fog megtartatni a Rhédey-kerti lövöld helyiségében. Ugyanazért ez alkalommal értesítettnek mindazok, kik jegyeket előre váltottak, hogy a megváltott jegyek ezen mulatságra is érvényeseknek maradnak. Bár a szombati kellemetlen idő megzavarta a mulatság megtartását, azért mégis oly nagy az érdeklődés, hogy most is bizton jó sikerre lehet számítani, mert a mulatság kedvelői alig várják, hogy a mulatság megtartassék.

*** Czellövészet.** A polgári lövőházban f. hó 7-én és 14-én tartott lövészetben kilövetett mely lövésekre 470 lövés 153 feketében 281 körrel. Négyeseket lőttek: Török László négyet, Mezey Mihály háromat és ifjú Tóth Ferencz egyet. Díjat nyertek Török László és Mezey Mihály.

*** Eljegyzés.** Paizs Béla helybeli tekintélyes kereskedő vasárnap tartotta eljegyzését Jakab Imre b.-püspöki földbirtokos szép és kedves nevelt leányával, Molnár Eszterike kiskisasszonnyal.

*** Ingyen utaznak.** A földmívelési miniszter egyetértőleg a kereskedelmi miniszterrel intézkedtek az iránt, hogy az állatkiállítások és tenyészállat vásárok megküldésének emelése és a megfelelő tenyészanyag beszerzésének megkönnyítése céljából a köztenyésztés emelése érdekében a tenyészállatok III. osztályban ingyen utazhassanak.

*** A gyümölcs értékesítése.** A gyümölcsnek borra és szeszszé való feldolgozása és ezáltal gyümölcs értékesítése céljából a földmívelésügyi miniszter ez évben is 10 drb normandiai almabor készítő malmot és sajtót, valamint 3 drb Krizsnics-féle szesz, főző kazánt boesát a gyümölcs termelő közönség időleges használatára. Az eziránt való kérvényeket a községek és egyletek augusztus 3-ig terjeszthetik fel a miniszterhez.

*** Mulatság az Érmelléken.** Székelyhidról írja levelezőnk, hogy az ottani kaszinó saját könyvtára javára f. hó 13-án a fürdőház fel-díszített nagytermében nagy szabásu fényes táncestélyt rendezett, melyen a helybeli intelligencián kívül a vidékiek is nagyon szép számmal voltak képviselve. Az estélyt az estefelé megereadt és tartós eső daczára Fényes Endre kitenően sikerült, a mi kir. járásbíró, mint a kaszinó elnökét és az est. fáradságtalan főrendezőjét dícséri, kinek széles körű ismeretsége, kiváló finom udvariassága és nagy népszerűsége tudott csak Székelyhádon ennyi embert összehozni és egy igazán kedélyes, sikerült estét szerezni.

*** Tűz Katonavárosan.** Könnyen veszélyessé válható tűz volt vasárnap délben Heller Mór helybeli szeszgyáros istállójában. A jászol gyuladt ki valószínűleg gondatlanságból s a marhákat csak nehezen lehetett az istállóból kivezetni. A gyorsan kivonult tűzoltóság fékezte meg a dühöngő elemet.

*** Új főispánok.** Jeleztük már néhány nappal ezelőtt, hogy a király Vojnits István, Baja és Szabadka városok főispánját Bács-Bodrog-vármegye és Zombor városok, Schmausz Endre alispánt pedig Szabadka főispánjává nevezte ki. Az erre vonatkozó királyi kézirat ma jelent meg a hivatalos lapban és így szól:

Magyar belügyminiszterem előterjesztésére Vojnits István, Baja és Szabadka városok főispánját, Szabadka város főispánja állásától való felmentése és Baja város főispáni állásában leendő meghagyása mellett Bács-Bodrog vármegye és Zombor sz. kir. város főispánjává kinevezem.

Kelt Lainzban, 1895. június hó 6-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Perczel Dezső, s. k.

Magyar bel. miniszterem előterjesztésére Schmausz Endre, Bács-Bodrog vármegye alispánját Szabadka szabad királyi város főispánjává kinevezem.

Kelt Ischlben, 1895. évi július hó 8-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Perczel Dezső, s. k.

*** Mennő vásárlás.** A földmívelésügyi miniszter felhívta mindazon tenyésztőket, kiknek birtokában 3 és fél évet betöltött, de 8 évet még meg nem haladt kora 165 cm.-nél nem alacsonyabb mennő van és azt eladni óhajtják, hogy a mennő jelenlegi helyének és eladási árának megjelölésével eladási szándékukat augusztus 20-ig a földmívelésügyi minisztériumnál jeltessék be.

* **A belügyminiszteriumból.** A király a belügyminiszter előterjesztésére dr. Kampis János és dr. báró Fejérváry Imre belügyminiszteri fogalmazóknak, továbbá Mennyei Istvánnak, a belügyminiszteriumba szolgálatra berendelt főispánitkárnak, valamint Péter Pál cím- és jelleggel fülruházott miniszteri fogalmazónak a miniszteri segédtitkári címet és jelleget adományozta.

* **A 48-as honvéd sorsa.** Pozsonyban tegnap a rendőrök bekísértek egy meglehetősen eleganciával öltözött embert mert az utcán koldult. Azt hitték, hogy örülten van dolguk. Az elfogott irataiból kiderült, hogy Nagy Józsefnek hívják s szabadságharcunkban mint honvéd kapitány szolgált a hazát. A mult évig mindig volt állása, s valahogy csak eltengődött de mióta azt elvesztette, kénytelen magát a koldulásra adni. Most Tirolból jött Pozsonyba, ahová egy krajczár nélkül tette meg az utat, egészen a könyörületes emberekre bízva magát.

* **Öngyilkosság a fürdőben.** Tegnap délután a császárfürdőben egy úri nő jelent meg és fürdőkabint kért, ott bezárkózott és hosszú ideig benn maradt. A takarítónőnek végre feltűnt a nő hosszas bennléte és benyitott a fürdő-szobába. A nő felöltözött a pamlagon feküdt — eszméletlenül. Elhívták a mentőket, kik konstatálták, hogy a nő foszfordatot ivott. A fürdőszoba asztalán egy ilyen felirásos névjegyet találtak.

BENTAJ MARISKA

28 éves

Szolnok.

A mentők a súlyos belső sérüléseket szenvedett nőt bevitték a Sz.-János-kórházba. Kihallgatni mindeztideig nem lehetett s így nem is tudják, hogy a csinos úri hölgy miért akart megválni életétől.

* **Jegyzői állások üresedésben.** *Ér-Mihályfalván és Ér-Tarcsán* a községi jegyzői állások ez idő szerint üresedésben vannak. Ezen állások választás útján és pedig Ér-Mihályfalván július 29-én és Ér-Tarcsán július 30-án fognak betölteni.

* **Elveszett.** Weisz Henrik né 30 frtos arany karperece vasárnap délután 4—5 óra között Külváros Görbe-utcán. A »becsületes« megtaláló illő jutalomban részesül, ha a rendőrségre felhozza.

* **APRÓ HIREK. Gyorsírási kurzus.** A Holze magyar gyorsírókör elhatározta, hogy két hónapra terjedő gyorsírási kurzust rendez heti három órával. A kör felvirágoztatása s versenydíjak kitűzése végett minden jelentkező 3 forintot fizet, melyért a gyorsírási tankönyvét s a kör közlönyét kapja. Jelentkezni lehet a kör elnökénél Feuchtmann Oszkár-nál VII. Dohány-utca 69/a szám alatt. — **A cizvakodás vége.** A szepesmegyei Makkos-Hotyka községből írja levelezőnk, hogy Mízsák János és Dombrádi László ottani lakosok már régóta ellenséges viszonyban állottak egymással. A minap Mízsák Dombrádit hátulról úgy ütötte fejbe egy husánggal, hogy Dombrádi szörnyen halt. A tettest a csendőrség letartóztatta. — **Rejtelmes holttest.** czímmel jelentettük a minap, hogy a debreczeni Nagyerdőn egy férfi holttestét találták meg. Most írják Debreczenből, hogy a vizsgálat kiderítette, hogy a halott egy Szaniszt nevű iszákos munkás, ki öngyilkos lett. Nem történt tehát semmi rejtelmes bűntett, mint a hogy eleinte hitték.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2:12, 7:08, 1:48, 7:15, 8:42.	Budapest felé 2:26, 8:43, 11:04, 11:32, 2:22.
Kolozsvárról 2:19, 10:44, 11:17, 8:00, 8:38.	Kolozsvár felé 2:20, 7:15, 2:06, 3:58, 12:05.
Szegedről 8:30, 9:32, 5:30.	Szeged felé 4:25, 7:30, 10:20.
Aradról 9:32.	Arad felé 4:25.
Vaskőh-Belényesről 11:05, 9:09.	Belényes-Vaskőh felé 4:25, 1:48.
Gyoma-Kőtről 10:05, 8:00.	Kót-Gyoma felé 6:55, 1:40.
Érmihályfalváról 8:10, 9:14.	Érmihályfalva felé 6:45, 4:35.
Szent-László és Félix fürdőből 8:15*, 10:10, 3:37*, 6:20, 8:55, 10:54*.	Szent-László és Félix fürdőbe 6:40*, 8:39, 2:05*, 4:45, 7:20, 9:19*.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

Biharvármegye közügyei.

Biharvármegye közkórházi választmányi ülése.

Biharvármegye kórházi igazgató választmánya tegnap délelőtt 10 órakor tartotta meg rendes ülését a vármegyeház kistermében.

Jelen voltak: Szunyogh Péter alispán elnöke alatt, Tóth Dezső főügyész, Miskolczy Árpád főszámvevő, dr. Fráter Imre közkórházi igazgató főorvos, Baranyi András aljegyző, dr. Bartha János és Révész Lajos osztályorvosok.

Elnöklő alispán bejelentette, miszerint Csillag Sándor volt közkórházi gondnokot a kir. Curia állásától elmozdította. Ennek folytán a kórházi gondnoki állás pályázat útján való betöltése vált szükségessé, melyre már a folyó hó 8-ától kezdve a pályázat hírlapilag közhirrre tétetett. Ezen állás 800 frt évi fizetés, természetbeni lakással, valamint fűtés és világítással van egybekötve.

Fráter Imre közkórházi igazgató főorvos jelentése, melyben a közkórház betegforgalmáról, az építkezések jelenlegi állásáról ad felvilágosítást tudomásul vétetett.

Több csekélyebb ügy elintézése után az ülés 11 órakor véget ért.

TANÜGY.

A nagyvárad kir. kath. jogakadémia ez idei statisztikája.

A most lefolyt 1894—95. tanévben 136 joghallgató volt beírva, még pedig I. éves 43, II. éves 41, III. éves 31, IV. éves 21. Vallás szerint 63 róm. kath., 13 gör. kath., 21 gör. keleti, 20 hely. hitv., 3 ágostai hitv., 16 izraelita. Nemzetiség szerint 103 magyar, 31 román, 1 német, 1 horvát. Ösztöndíjas joghallgató volt 30, kik 5099 frt 49 kr. ösztöndíjt élveztek. Tandíjelengedésben az I. félévben 18, a II. félévben 14 joghallgató részesült, összesen 416 frt 50 krban. Kötelező tantárgy tanítattott az I. félévben 16, heti 86 órában, speciálcollegium 19, heti 18 órában; a II. félévben kötelező tantárgy 10, heti 50 órában, speciálcollegium 17, heti 32 órában. Alap- és államvizsgálat tartatott 130, a következő eredményvel, u. m. 9 (6,9 százalék) kitüntetéssel, 98 (75,4 százalék) egyszerűen t. i. egyhangulag vagy szótöbbséggel képesített, 14 (10,8 százalék) felfüggesztetett, 9 (6,9 százalék) visszautasított. Az igazgatóval együtt 8 ny. r. jogtanár és 3 magántanár működött az intézetben. A könyvtár állása 1894. évi december 31-én volt 9665 kötet, 23670 frt 36 kr. értékben.

Felhívás.

Az óvodámhoz csatolt államilag engedélyezett állandó gyermek menedékház vezető dajkaképző tanfolyamot folyó évi szeptember 4-én kezdem meg.

Jelentkezhetnek 18—40 életévüket betöltött egyének, kik VI. elemi osztályt végeztek.

Benyújtandó iratok iskolai, erkölcsi, születési és orvosi bizonyítványok f. év augusztus 26-ig hozzám.

Nagyváradon Apáczá-utca 8. sz. A feltételek ugyanakkor megtudhatók.

Nagyvárad, 1895. július 15-én.

Ör. Dyk Ferenczné,
okl. kisdudnevelőnő.

Irodalom és művészet.

— ***Katholikus Egyházi Zeneközlöny.*** A folyó évi 7-ik szám a következő tartalommal jelent meg. Először is azon sorokat közli, melyekkel a herezegprimás, a kalocsai érsek és a veszprémi püspök e folyóiratot egyházmegyéiknek ajánlották. Azután ezen elméleti és gyakorlati cikkek foglalnak helyet: Az egyházi zene tanulmányozásáról, Bundala Jánostól. Az orgona, Szaunert Zsigmondtól. Az ünnepélyes szentmise-áldozat (aszketikus magyarázat). Az egyház nyelve (gyakorlati tanítás). Hymnus: Veni Creator, négyhangra. Istentiszteletek rendje július 7-től augusztus 25-ig. A budapest-józsefvárosi plébánia templom új orgonája (leírás).

Ismeretek téra. Irodalom. Zeneirodalom. Vegyesek. Rendkívüli melléklet: Responsoria ad Praefationem, minden hangnemből kottára téve. A folyóirat előfizetési ára: egy negyedévre 80 kr.

— ***Politikai Hetiszemle.*** A folyó évi július hó 14-én megjelent 28-ik számnak tartalma a következő: Vezércikk: Privilegium és protekció, írta R. Belföld: Vidék és főváros, írta Veritas. Külföld: Ausztria bomlása, írta Székely Sámuel. Bulgária a czár lábainál, írta s. s. Közgazdaság: Alföldi szocializmus. Millénium: A kiállítás. Közoktatás: A tanáregyesület reformja, írta: Kardos Albert. Irodalom: Népszerű tudományok, írta R. B. Művészet. A hétről.

* **Herkó Páter.** A folyó évi július hó 14-én megjelent 28-ik szám. gazdag és változatos tartalommal dicsekedhetik. A jó ötleteket sikerült illusztrációk élénkítik. Az igen ügyesen szerkesztett egyetlen kath. élelzap, megérdemli a közönség pártolását. Előfizetési ára negyedévre csak 1 frt.

* **Ügyvédek Közölye.** A folyó évi július hó 14-én kiadott 29-ik számnak tartalma: A kir. kuria legújabb döntvényéhez, írta dr. Gruber Károly budapesti ügyvéd. A m. k. pénzügyi közigazgatási bíróság 60. sz. döntvénye. Vegyes közlemények. Értesítés a budapesti felsőbb bíróságoknál lévő ügyekről.

MULATSÁG.

Veress Sándor hangversenye a Püspök-fürdőben.

Vasárnap délután szokatlanul nagy és igen intelligens közönség rándult a »Püspökfürdőbe.« S e szép számú közönséget Veress Sándor érdekesnek ígérkező hangversenye csalta ki a fürdőbe. Esti 7 óra tájban már teljesen megtöltötte a közönség a fürdő disztermét és feszült várakozással leste a hangverseny kezdetét, mi megtörténvén elejétől végig a legélményesebb figyelemmel kísérte mindenki a concert menetét, s a közönség részéről a legfigyelemteljesebb csendet csak az igen gyakran meg-megújuló hatalmas tapsviharak szakították meg. E tapsokból a szereplők mindegyikének bőven kijutott, kiutott, különösen pedig az est hősnéke Veress Sándor opera énekesnek. — Az ő énekéről csak azt mondhatjuk, hogy a mióta utoljára hallottuk, hangjának hatalmas, megrázó erejéből, éreztességéből semmit sem veszített, hajlékonyságban és simulékonyságban azonban annál többet nyert. A közönség a maghatottságtól csaknem elámulva hallgatta azt az erejében szinte fönséges hangot, mely nem csak hogy teljesen megtöltötte a termet, hanem még annak zárt ajtain és ablakain is messze kihatott. — Hangjának terjedelmes bámulatosa nagy és a szövegből merített érzelmeket s indulatokat a legnagyobb könnyedséggel és a legművészebb technikával tudja interpretálni.

A milyen kitűnő a technikája Veress Sándornak az énekben, épen olyan kitűnő Schults Gyula az opera gondolkodásának technikája a gondokán. Gyönyörűen kezeli e különben is igen szép és rendkívüli módon kellemes hangszert. A legnehezebb fogásokat és a legkomplikáltabb futamokat bámulatos ügyességgel és könnyedséggel játsza.

Kiváló sikert aratott a hangversenyen Bessenyei Mariska néhány kedves énekével (operette részletek, népdalok) Volt már öt alkalomunk hallani és látni a nagyvárad szinkörben s a mint akkor említettük, hangja bár nem eléggé érezes és erős, de mindenestre kellemes csengésű, zengzetes és lágy ugy, hogy a legkülönbözőbb énekszámok eléneklésére is alkalmas. Mindezeket a vasárnapi hangversenyben való szerepléséről is elismételhetjük, hozzátéve még azt is, hogy előnyei kiválóan érvényesültek s föllépte és megjelenése ügyes és chikkes.

Temérdek tapsot aratott s több dallát néhányszor megismételtették.

Keömley Gyula »modern koupléi« zajos tetszést arattak.

Rendkívül szolgálatot tett a hangversenynek K. Tarnay Leona zongorajátékával. Játéka igen szép. Egyszer énekelt is, bár ez zongora-

játékával nem versenyezhet; hangja különben eléggé csengő és tiszta.

Befejezte a hangversenyt Kóbor Tamásnak »Meluzina« című szatirikus felolvasása, mely többször élénk közderűtséget okozott. A jelenlevők e kedves hangversenyt sokáig emlékeztükben tartásák, mint »püspökfürdői emléket.«

SZINHÁZ.

A madarász.

Este Zeller »Madarász« című operetteje került színre kis közönség jelenlétében, mit nem is csodálunk, mert annyiszor adták e darabot már, hogy talán nincs is városunkban oly halandó, ki ne látta volna.

A díszlet s bátran élhetünk e szóval, hogy sikerült előadás pedig megérdemelte volna a mentől nagyobb számú közönséget.

R. Réthy Laura pompás Postás Milkája, Hunyadi Jóska ügyes és minden tekintetben megfelelő »Adámja« teljesen megalkották a sikert s Rónaszéky Gusztáv egészséges mókái pedig megkoronázta azt.

Volt részünk a kacagásban és a gyönyörködésben egyaránt s e fülbemászó danájú operettet felfrissültni láttuk az új szereplők jókedve által.

Déri Béla és Ligeti Vilmos, teljesen kielégítően adták a két professzor szerepét.

Sugár Aranka, Mária választó fejedelemné szerepében lebilincselte a közönség figyelmét és hajlékony, meleg hangjával megkedveltette hálátlan szerepét, a melyet igyekezettel és sikerrel játszott meg. Utolsó felvonásban pedig ismert keringőjével zajos tapsokra ragadta a közönséget, mely tudja méltányolni, a szorgalmat, igyekezetet és kitartást, melyet ez érdekesen fejlődő tehetség tanúsít. Finom, fátólozotlan hangjával elénekelt szerepe teljesen kiköszörülte azt a csorbát, melyet fényes tehetségén a »Boszorkányvár«-ban talán rajta kívül eső okokból előidézett jelenete ejtett.

Rónaszéky és Tolmainé szerelmi kettőssége pedig a maga nemében unikum volt.

A vasárnapi előadás alkalmával beigazoltuk, hogy a »jó és szép« mindig új marad* (m. i.)

Delilah.

— július 15. —

Előttem, a tömött padosorok között, egy életvidor asszony, kinek arca rózsásabb volt, mint a ruhája, főlészszent a szerelmet valló herezegnő előtt remekül ájuldozó Rosvein látára:

„Ah, ez gyáva ember!“

Nem gyáva ember ez a Rosvein, csak gyöngye, végtelen ingatat. Meglepi őt a ház, s elhagyja Sertorintz Mártát azon az estén, mikor megtudja, hogy ez őt szereti. Megvakítja az élvágyó herezegnő szépsége, s elleleji a tiszta, becsületes Mártát. Nos, a vége egyszerű s meghatározó. A herezegnő, ez a modern Delilah, kifacsarja a citromot, behajszolja egy párbajba, megöli tehetségét, s aztán ott hagyja egy énekessé. A »dalmát költő« pedig nyomorultul elvész.

A számító, hideg, romlott herezegnőt K. Hegyesi Mari ábrázolta. Keveset volt a színpadon, de ah, sokat mondott játékával. Ez egy igazi femme aux hocumes volt, hüvölő, észvesztő szépségű maenade, a ki mikor ölel, megcsal abban a szempillantásban is. Mit tud ez a művész egy szóval kifejezni.

»Elutazik?« — kérdi komornája.

»Talán!«

Ebben a »talán«-ban minden volt, a mit egy hódítani vágyó, szerelmes, élvezetes asszony kifejezhet. Talán? Minden bizonynyal — mondotta a nézése. Igen, így indulnak el hódítani azok az asszonyok, kik biznak magukban.

Tompá Kálmán (Rosvein) megőrizte a hatást, mely nehéz, fárasztó szerepében a részvétreméltó elválasztja a trottiliságtól, a nevéstestől. Nem tudjuk, mi volt jobb: játéka-e, vagy pedig érzésteljes szavai. Az érzések dekadenciáját modulált hangja remekül fejezte ki, s méltó volt az elismerésre.

Benedek Carnioli, a modern Lucifer szerepét játszotta. Pompás megjelenés volt kitűnő maszkkal s erős játékkal. Felidézte a vihart, nem tudta lecsendesíteni. Ez a végzete Carniolinak. Benedek megértette szerepét, ezért elismerés illeti őt.

Balassa (Szerteriusz) ma csak magához volt hű midőn gondos, tanulmányra valló játékával gyönyörködtette a közönséget.

Novák Irén (Szerteriusz Márta) kedves megjelenésével és játékával hatott.

Bajazzók.

Leonevallo nagy tetszést aratott operája a »Bajazzók« kerül ma újra színre a színpadon, — azzal együtt Berezik kitűnő vigjátékát adják a bál királynőt, a mely a múlt héten Novák Irén betegsége miatt elmaradt.

Az est egyike lesz a szezon legélvezetesebb előadásainak, mert a két darab között mutatja be magát Komos Ferike k. a.

Egy keringőt, a »Venzáno«-t fogja énekelni remekül iskolázott hangjával s ez a debütje első lesz a színpadon. A kik próbákon hallották, elismeréssel nyilatkoznak róla, ki teljesen igazolja azon jó hírnevet, a mely őt megelőzte.

Novák Irén jutalomjátéka. Városszerte a legélénkebb érdeklődés nyilvánul Novák Irén holnapi jutalomjátéka iránt, a midőn Jókay »Aranyember«-e kerül színre. A fiatal színésznő, — kinek fejlődő tehetségét mindig figyelmre méltatta közönségünk, bizonyára ez alkalommal is telt házzal fogja jutalmazni.

A jutalmazandón kívül — kinek Noemi egyik legbájosabb alakítása — a főbb szerepeket Tóvölgyi, Angyal, Tóvölgyiné, Tolnayné, Tompa, Benedek, Gál Balassa és Szendrei fogják játszani.

Boross Ferike vendégfellépése.

Boross Ferike, kinek minapi fellépése oly szépen sikerült és ki a közönség tetszését nagyon megnyerte, — esütörtökön újra vendég-szerepelt fog.

Muray pompás vigjátékában, a »Pezsgő«-ben Lottit fogja játszani, mely egyik legjobb szerepe közé tartozik. — Örülünk rajta, hogy a tehetséges fiatal művész megfogadta utmutatásunkat s a vigjátéki subrett szerepét választotta, mely reá nézve meg fogja hozni azon eclát és sikert, a melyet méltán megérdemel.

REGENY-CSARNOK.

Későn.

Robinson F. W. után: M. J.

27

(Folytatás.)

— Ben! dadogott a leány, midőn felismerte régi udvarlóját, ki elborult arezzal s remegő ajkakkal, némán tekintett rá egy ideig.

— Igen, Ben, és senki más! tört ki indulatosan.

— Követtél engem? kérde Sef önkénytelenül remegő hangon.

— Igen! Megmondtam atyádnak, hogy megvárom itt, míg jönni fogsz. Ő nem hitte el, hogy te eljössz ide, de én tudtam jól, miként végződnek az ilyen ismeretségek. Engem nem könnyű kijátszani!

— S azután? kérde a leány egykedvűen.

— Azután? Nos, hát te odafönn voltál! kiáltott Ben magánkiel.

— Nem tudtam, mit tegyek, dadogott se-gélytelenül a szegény Sef.

— S ő bizonyára megmondta neked!

— En igazán nem bánom, akármi lesz már belőlem — biztosítá őt Sef tompa hangon.

— Csak távol légy atyádtól és tőlem, nemde: — kiáltott Ben haraggal. Persze hogy nem; atyád semmi, én semmi vagyok előttem, csak ez az átk... ficzko neked mindened! — s öklével fenyegetőzve a Dudley ablaka felé. — Nem csodálom, ha egy napon kitekerném ennek az urnak a nyakát, — folytatá össze-szorítva fogait.

— Oh, ne mond azt, Ben! — esdeklött a leány borzadva. — Ő nem tehet róla, én vagyok az oka mindennek.

— Oh, ne félj, nem mentegetlek én téged sem! — felelt Ben keserűen.

— Hol van atyám?

— Otthon vár reám. Meg kell neki mondanom, merre kóborolsz.

— És te meg fogod mondani?

— Meg fogom mondani, hogy a rosznál is rosszabb vagy, mert különben nem mentél volna ehhez az emberhez! Bár inkább villám sújtott volna le, hogy ne láttalak volna soha e lakásból kijönni.

— És atyám el fogja neked hinni, hogy én rossz lettem? Igen, Ben!

— Hát nem kell-e elhinnie?

— Igen, igazad van, el kell hinnie. — sutogák a halvány ajkak, melyek kevéssel azelőtt még oly vidáman tudtak nevetni. Sef ismét mintegy megkövülve állott ott, de csakhamar magához tért s szomorúan mondá:

— Elj boldogul, Ben!

— Nem jössz haza? — kérde ez megijedve a leány különösen lágy hangjától.

— De igen, mindjárt otthon leszek, Ben. Megígértem Grey urnak, hogy esendesen haza fogok menni.

Ben vad szitokban tört ki, midőn Dudley nevét hallotta. Sef lassan megfordult s a folyam partja felé tartott. Ben ezuttal nem követte őt, hanem daczosan és elkeseredetten indult utnak, hogy a tapasztaltakat hírül vigye az öreg Car-ringtonnak.

VIII.

Grey Dudley, ki nem mindennapi ember volt, mióta regényes bolondságának véget vett és Sef-től bucsút vett, sehohsem talált nyugtot. A leány aggodalma és fájdalma mindig előtte volt s ennek kétségbeesett arca üldözte őt. Az ő hibája folytán jött összeütközésbe atyjával. Bennel és munkaadóival. — mi volt még e leány előtt? kérde magától. Nem nézhetett többé kihivólag és büszkén a világ szemébe; meg lett fosztva kegyetlenül erejétől, önbizalmától.

Ha ő nem állott volna utjába, ugy a leány most boldog házasságnak örvendhetett volna a Ben oldalán.

S mindezt megakadályozta ő anélkül, hogy valammal kárpótolta volna Sefet.

Es miért tette ő ezt? Esztelen büszkeségből s azért, mert félt a világ gunyjától.

Mennyire megvetette ő ezért magát!

Hát csakugyan nem volt szabad neki többé Sefet látnia, őt megcsókolnia, nem volt szabad soha mosolyognia eredeti megjegyzésein, nem volt szabad hallania ezüstcsengésű kacaját, mely éjjel-nappal édes zeneként esengett fülében?

Nem fognak azok a nagy szemek soha felvillanni az örömtől az ő megpillantásakor? Ez a gondolat elviselhetetlen volt reá nézve!

Mi volna, ha ő most visszatérne e szegény leányhoz?

Esztelenség, társadalmi öngyilkosság, örültség volna ez, de hát mit érdekelt őt az ő körének gúnya, megvetése, ha ez által Sefet, akit szeretett, aki neki mindene volt, boldoggá tehet?

Addig játszott a tüzzel, míg meg égette kezét. E leány nélkül sehohsem tudott nyugtot találni. Tudta, hogy Geraldinn oldalán nagyon boldogtalannak kell lennie s hogy ennek életét is merő gyötrelmévé tenné!

Félre tehát minden előítélettel! Egy órával azután, hogy Sef-től végkép elbucsuzott, elhatározása már szilárd volt. Leült asztalához, hogy Geraldinának megírja lemondó levelét s ezuttal egy levelet sem rontott el. Megvallotta neki, hogy nem érdemes reá, s hogy szíve már egészen a másé. Amore Frank megmondhatja majd, mily rutul járt ő el. Kérte, hogy feledje el, s ha lehet, bocsásson meg neki. És most nem remegett keze, midőn a levelet bedobta a legközelebbi postaszekrénybe.

— Hála Istennek! Egy mázsa teher esett le szíveimről s hónapok óta most érzem magam először jól! szölt magában megkönnyebbülten. Sokkal igazságosabb dolog tőlem, hogy Geraldineval szakítok, s az ő haragját magamra vonom, mintha az én édes Sefemnek okoznék keserűséget!

E szavakkal azonnal elindult az öreg Caringtonhoz, hogy ismét visszaszerezze az elvesztett talajt. Egy pillanatig sem akart késni, hogy imádott leánykáját megnyugtassa, ismét napfényt, vidám mosolyt akart a halvány arcocskára varázsolni. Nem kételkedett, hogy ez sikerülni is fog. Hisz Sef oly kedves, oly jó s oly hü volt, ő nem haragudhatott sokáig s bizonyára csakhamar mindketten együtt fognak nevetni az ő nagy bolondsága fölött. Csodálkozott rajta maga is, hogy miként engedhette határtalan büszkeségét ő és Sef közé lépni? Mennyi szíváfájdalomtól kímélte volna meg a leányt és mennyi lelkiismeretfurdalástól önmagát, ha már korábban hallgatott volna szívének kezdettől fogva parancsoló, sürgető szavára.

(Vége köv.)

T Á V I R A T O K.

Az egyházi unió.

Budapest, július 15. (Saját tud. táv.)
A katolikus és görög keleti egyház egyesítését illetőleg egy kapkodó lap arról értesül, hogy a pápa e kérdésben apostoli nuncziussá nevezte ki Stadler boszniai érseket. Ebben a megbízatásban Stadler önálló hatáskörrel intézkedik, s mint a pápai szék tanácsosa fungál. A pápának az a szándéka, hogy a propagandát összpontosítsa s nagyobb bizalmat keltsen az iránt az orthodoxok körében. Legközelebb a pápa már az egyesítés közelebbi módozatait is publikálni óhajtja, hogy ezzel a kérdésnek pozitív alapja teremtessek.

Gr. Apponyi és az oláh kérdés.

Budapest, július 15. (Saját tud. táv.)
Gróf Apponyi Albert részt vesz a brüsseli interportamentáris konferencián, melynek tudvalevőleg az adatok által odaczipelt román kérdés kölcsönöz nagy érdeket.

Szédelgés anticipandó.

Budapest, jul. 15. (Saját tud. táv.)
A rendőrség tudomására jött, hogy egy ügynökség a milleniumi kiállítás megnyitása előtt Berlinben egy előleges kiállítást óhajt rendezni azon német tárgyakból, a melyek után a milleniumi kiállításon is bemutattnak. Ez előleges kiállítás rendezésének költségeire a vállalkozók nagy előlegeket kívántak. A rendőrség a német konzulátus útján nyert erről értesülést, s megtudta egyuttal, hogy Berlinbe letelepedett magyarok már a szédelgéssel előre le akarják számítani maguknak a kiállításból a hasznót.

A néppárt ellen.

Budapest, július 15. (Saját tud. táv.)
Nyírtamegyében a választók tavalyi számahoz képest 3578 polgárt fosztották meg a választási jogtól. Ez tűnik ki a választók összeírásából. Ezt a hallatlan visszaélést csakis arról lehetett volna korrigálni, ha jul. 15-ig beadják a felszólamlásokat. Valószínű, hogy a néppárt lelkes férfiai meg is tették kötelességüket e jogfosztással szemben.

Az angol választások.

London, július 15. (Saját tud. táv.)
A választások eddigi eseményeit valószínűleg megsemmisítették az irseparatistapártot. Ennek folytán már több amerikai ír kijelentette, hogy megvonja pénzbeli

támogatását a reménytelen harctól. Linerickben egy hirhedt dinamitardot választottak meg képviselőnek.

Az unionista és konzervatív lapok örömeiknek adnak kifejezést a szombaton lefolyt 25 választás eredménye fölött. Minthogy az unionisták 8 liberális kerületet nyertek és Harcourt megbukott, az unionisták fényes győzelemre van kilátásuk.

A »Daily News« elismeri, hogy a választások megkezdése kedvezőtlen a liberálisokra nézve, a kik tényleg elvesztették már az alsóházban birt többségük felét.

Egy bolgár szabadsághős halála.

Budapest, jul. 15. (Saját tud. táv.)
Petke Slavejko, az ismert szabadsághős és író — mint Szófiából jelentik — tegnap 69 éves korában meghalt. Stoilov miniszterelnök az elhunyt családjához részvétiratot intézett és közölte a családdal, hogy Slavejkot államköltségen fogják eltemetni.

K ö z g a z d a s á g.

Látszólagos gazdasági paradoxonok.

Nemde bámulatraméltó jelenség az, hogy az időjárás mily ellentétes érzelmeket képes a gazdáknak ébresztetni. Vegyük csa az utóbbi esős időt. Az egyik gazda örül rajta, a másik sir miatta, sőt a harmadik sir és örvendez is s ez onnan van, mert bizonyos stádiumban a tulnedves időjárás az egyik növényre senyvesztő, a másikra pedig üdítő és fejlesztő hatást gyakorol egyszerre. Annyi most már bizonyos, hogy a tulságos nedvesség, miután a rozsdá csodálatosképen a leveleken megrögződött s itt el is pusztult, nem oly tetemes károkat okozott, mint várni lehetett, több kár esett azonban a dült buzákban, ahol főképp a minőség sokat szenvedett. A rovarok is kivették a maguk részét a buzatermésből, sőt a veretek is, ahol a vetésekhez közellevő fák kedves otthont nyújtanak nekik. Így közel a város-hoz láthatni egy kisebb tábla buzát, melynek eddig legalább egy harmadát elpusztították a szemtelen hivatlan vendégek.

Ezen észleletekből ítélve az ideai buzatermést alig lehet szerény közepesnél magasabbra becsülni. Ellenben a tulságos nedvesség a kapásokat — tengeri, dohány, burgonya, répát — annyira megjavította, hogy ezek a legszebb reményekre jogosítanak, feltéve, hogy a kánikula sem lesz tulságos forró és száraz.

Huzzunk már most párhuzamot két oly gazdaság között, melynek egyike okszerű és helyes arányu, másika pedig egyoldalú szemtermelési alapon van berendezve, melyeknek előnyét fogja a mérleg evidensebben kitüntetni? Kétségtelenül az elsőnek.

Itt a kalászosokban esetleg szenvedett veszteséget többnyire kiegyenlíti a kapás növények magasabb hozama. Ellenben ott, hol a főszű magtermelésre van fektetve, a gazda minden mellékfőrtől megfosztva keseregve nézheti egyedüli reményének — gabonatermésének — megcsökkenő hozamát. De ez még nem elég, pusztul a földtökeje is.

Nem létezik tulmagtermelő gazdaság, mely annyi trágyát bírna produkálni, hogy vele a föld termő képességét állandóan egyenlő fokon fentarthassa. Ilyen gazdaságban a legbecsebb növénytápok — foszfor, káli, mész korhany és ammoniak — évről-évre fogyanak, innen a ralógazdálkodás elnevezés.

Békes s a szomszédos megyéket még ma is országserte kánaánnak nevezik. Amilyen helyes volt hajdanában ez az elnevezés, ép oly jogosulatlan ma.

Ismerek ott sok bér gazdaságot, mely emberemlékezet óta trágyát nem látott azért, mert a bérlő rövid tartamu bérletén nem kockáztathat költséges befektetéseket, sőt akárhány parasztagazdaságot is lehet ott látni, hol a trá-

gyából tüzelő anyagot — tőzeget — készítenek s belőle a tanyák kerül bástyafalakat építenek. Hát az alföldi kánaán ezen kizsárolt területein a 3—4 mmázsás termés ma már olyan ritka, mint a fehér holló. A gabona kevés táplálékot találván rajta, satnya marad s rendszeren elgyomosodik.

Ime a szélsőségekben lefolyt eddigi időjárásból legalább annyit tanulhatna a gazda, hogy csak az a gazdaság nyújt legbiztosabb jövődelmet, mely a helyi viszonyok tekintetbe vételével helyes váltó rendszeren alapul.

Nagyvárad, 1895. július.

Rimler Pál.

Hivatalos közlemények.

A földművelésügyi m. kir. miniszter valamennyi törvényhatósághoz a következő körrendeleteket intézte:

39054/III—b. sz. Még 1894. évi október hó 27-én 65084. sz. a. kelt leiratom kapcsán tudomásul vétel végett értesitem a törvényhatóságot, hogy a cs. és kir. közös külügyminiszter ur folyó évi június hó 12-én 24895. sz. a. kelt értesítése szerint a német császári kormány az élő sertéseknek Kőbányáról Németországba való bevitelét megtiltotta. E szerint tehát jelenleg Magyarország területéről sertések Németországba nem szállíthatók. Kelt Budapest, 1895. évi június hó 15-én. A miniszter helyett: Miklós Ödön, s. k. államtitkár.

41291/III. b. sz. Felhívom a törvényhatóságot, hogy minél kiterjedtebb módon azonnal tegye közhírré, hogy a krajnai cs. kir. tartományi kormány folyó évi június 20-án 7829. sz. a. kelt értesítése szerint az élő sertéseknek, valamint a nyers sertés-husnak Magyarország egyes törvényhatóságaiából Krajnába való bevitelére és behajtására vonatkozó tilalmát Magyarország egész területére kiterjesztette. Ehez képest Krajnán át az élő sertéseknek és friss sertés-husnak további intézkedésig csupán (átrakodás és hosszabb ideig tartó megállapodás nélkül való) átvitele szabad. Budapest, 1895. június 26-án. A miniszter helyett Miklós Ödön, s. k. államtitkár.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 15-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	123.75
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	100.10
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	125.75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	103.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	122.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	158.50
Tiszaszállás és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	149.—
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	101.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	101.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	124.—
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	157.—
Osztrák-magyar bankrészevény	—	—	—	—	1077.—
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	—	488.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	405.60
Osztrák-magyar államvasúti részevény	—	—	—	—	436.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	961.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.80
London vista	—	—	—	—	121.20
Paris vista	—	—	—	—	48.20
20 márkás arany	—	—	—	—	11.86

SZINKÖR NAGYVÁRADON

Nagy bérlet 75. sz.

IV. Kis bérlet 15. sz.

Páratlan.

Páratlan.

Kormos Ferike énekesnő első fellépésével.

Kedden, 1895. július hó 16-án

A bálkirálynő.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta Berezik Árpád.

Ez után:

Grande Valse Luigi Venzanótól. Énekl: Kormos Ferike.

Végül:

A bajazzók.

Opera 2 felvonásban. Olaszból fordította: Radó A.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, július hó 17-én bérletszünetben

Novák Irén jutalomjátéka:

A Z A R A N Y E M B E R.

Jókai Mór színműve.

**!! Kedvező alkalom
olcsón vásárolni !!**
előre haladott időny miatt
fürdőöltönyök,
köpenyek,
uszónadrágok,
satin és flanel Tourista ingek,
posztó-s szalmakalapok,
sárgahőr és brüner cipők,
férfi és női napernyők,
kesztyűk és harisnyák
eredeti gyári árakban
kaphatók
(182) 2-5

Fábiy Testvérekkel
Nagyváradon
Olász! Fő-utczá.

Czégváltozás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására juttatni, hogy a **24 év óta** fennálló **Bartsch Sándor-féle**

arany-, ezüst- és ékszer-üzletet

folyó évi július hó elsején átvettem és saját nevem alatt tovább vezetem.

Ajánlom mindennemű **arany, ezüst ékszerárut**at, továbbá **arany és ezüst**

egyházi szereket

u. m.: **kelyheket, szentségtartókat és gyertyatartókat.**

teljes tisztelettel

Sichert Ede,

185 2-5

ékszerész,

Haszonbéri hirdetés.

A n.-várad i. sz. káptalani uradalom a gyapjui határában fekvő

nagyméhesi

mintegy 360 kath. hold birtoka azonnal haszonbérbe adatik. A bérleti feltételek az uradalom központi irodájában (Barátok-utca 804. sz.) a hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyvárad, 1895. július 14.

Szabó Ferencz,
urad. igazgató.

186 1-3

(Utánnymás nem díjazatik.)

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS”

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes ásványvíz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemezés: . . . a bodoki „Matild-forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicár-

bónát- szénsavtartalmú jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radcini, prelati, bilini kron-dorfi, luh Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító ezélokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

„ . . . a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étrendi italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.”

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild” víz igazán pompás ital.

Árjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik.

Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyvárad főraktár **Wurst József** fűszer- és csemege kereskedése; kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel

175 7-0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) **Bodok** (Háromszékmegye.)

Kiadó lakások.

Az Apáczá-utca 3-ik számú bérházban

(ahol a „TISZANTUL” szerkesztősége és kiadó-hivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére
180 6-0 kiadók.

Értekezhetni **Dr. SCHWEIGER EDE**

ügyvédnél Apáczá-utca 383-18. szám.

10862/1895. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának, 10862. és 10865-895. szám alatt kelt határozata értelmében az 1895. évi július hó 26-ik napján a következő ingatlan javak fognak a városház

tanácstermében, illetőleg a helyszínén megtartandó nyilvános árverésen bérbe-, illetve eladni.

a) A felső gyaloghídon gyakorolható vámszedési jog bérlete 1895 évi szeptember hó 1-ső napjától számítható hat egymásutáni évre, vagyis 1901. év augusztus hó 31-ik napjáig.

Kikiáltási ár 700 frt évi bérösszeg, ezenkívül az évi adó- és illeték fizetési kötelezettség. Bánompénz 350 frt.

b) Az alsó gyalog- (nemzeti) hídon gyakorolható vámszedési jog bérlete 1895 évi szeptember hó 1-ső napjától számított hat egymásutáni évre, vagyis 1901 évi augusztus 31. napjáig

Kikiáltási ár 1404 frt évi bérösszeg, ezenkívül az évi adó és illeték fizetési kötelezettség, bánompénz 702 frt.

c) A felső-Peeze-utca kinyitása és a Peeze folyó rendezése folytán háztelkekül kiosztott 5-ik számú telek kikiáltási ár 1662 frt 57 kr. és a 6-ik számú telek kikiáltási ár 1662 frt 57 kr.

Az eladásra boesátott ingatlanok (telkek) csak is a kikiáltási becsáron felül fognak eladni.

Az árverés az a) és b) pontok alatt megjelölt javadalmakra 1895 évi július 26-án délelőtt 10 órakor a városház tanácstermében, a c) pont alatt megjelölt ingatlanokra pedig ugyanazon nap délután 4 órakor a helyszínén fog megtartatni.

Árveretni az a) és b) pontok alatti javadalmakra szóval, vagy zárt ajánlat beadása mellett, a c) pont alatti ingatlanokra pedig csak szóval lehet.

Az árverés megkezdése előtt az a) és b) pont alatt kitett összeg, illetve a c) alatt ingatlanok kikiáltási árának 10 százaléka alulírott árverelő küldöttsége elnök kezébe bánompénzül lefizetendő; az 50 kros bélyeggel ellátott zártajánlatokhoz pedig az a) és b) pont alatt kitett bánompénz vagy megfelelő óvadékképes értékpapír szintén mellékelendő.

A beadott zártajánlatban világosan ki- teendő, hogy az árverelő az árverési feltételeket ismeri és azokat magára nézve kötelezőnek elismeri. A zárt ajánlatok az 1895. évi július hó 26-ik napjának délelőtt 10 órájáig lesznek alulírott árverelő küldöttségi elnökhöz beadandók, későbbben beadandó zártajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az árverési feltételek a városi gazdasági ügyosztálynál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Árverelőt tett ígérete, illetve ajánlata a leütéskor azonnal, Nagyvárad várost azonban csak a törvényhatósági bizottságnak jóváhagyása után kötelezi.

Nagyváradon, 1895 évi július hó 12-én.

183 2-3

Pap János

tanácsnok, árverési küldöttségi elnök.

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.